

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Quæ prædicentur de notionibus. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

enim nomina aliquid rationis significant, ut manifestum est.

8. Quomodo autem diuinæ simplicitati non repugnet hæc distinctio abstracti, & concreti, manifeste colligitur ex doctrina disputationis 11. cap. 7. ubi diximus distinctionem rationis nihil simplicitati diuinæ derogare, quia necesse est, Deum nostro modo intelligendi, ita varie concipi: ex hoc tamen in re ipsa nulla sequitur multitudo, & duplicitas.

CAPVT III.

Quæ prædicantur de notionibus.

*Sententia
Canar.*

Iam vero cum probatum sit, utendum esse notionibus abstracte significantis ad personarum proprietates explicandas, reliquum est, ut videamus, quænam de illis prædicari possint. Canariensis in Commentario huius articuli parte 4. inquit, quædam esse prædicata significantia actionem, quædam non significantia actionem, sed attributum, aut proprietatem aliquam Dei: ex his autem quæ significant actionem, alia significare actionem essentiali, ut intelligere, velle, creare, gubernare, &c. alia notionalem, ut spirare, generare.

*Prior regula
la Canar.*

9.

His præmissis, ponit duas regulas: Prior est, Nulla nomina significantia actionem, aut essentiali, aut notionalem, prædicantur de notionibus: idem hæc est falsa propositio, *Paternitas intelligit, aut generat, &c.* Reddunt vero rationem, quia operationes non sunt formarum, sed concretorum & suppositorum: notionem autem significantem abstracte sunt formæ, vel significantur, ut formæ: ergo illis operatio tribui non potest.

*Posterior
regula.*

Posterior regula est, omnia nomina, quæ non significant actionem, prædicari possunt de notionibus abstracte significantis; quocirca hæc sunt veræ propositiones, *Paternitas est pater, paternitas est æterna, vel æternitatis.*

*Ratio Canar.
non reijci-
tur, & red-
ditur alia
eiusdem.*

Utraque regula mihi vera videtur, sed ratio prioris non probatur: quoniam de attributis in abstracto prædicantur aliquæ voces significantes actionem. Dicimus enim intellectus intelligit, sapientia sapit, & gubernat, voluntas amat, &c. Si ergo de abstractis hæc voces prædicantur, cum etiam de notionibus abstracte significantis prædicari non potuerunt voces significantes actiones notionales, vel alias actiones? Quare melior est alia ratio, quam Caietanus assignat in hoc articulo, & idem Canariensis sequitur: videtur de abstractis prædicari posse voces significantes actiones, quoties abstracta sunt formalia principia earum, non tamen alio modo, & ita recte dici, intellectus intelligit, sed non, intellectus vult, misericordia misereatur, non tamen, misericordia punit: ipsis enim principijs formalibus operationum etiam abstractis tribuuntur suo modo operationes, tanquam principijs, quibus fiunt, aut eliciuntur, & hoc nobis solum significant illæ propositiones. Porro autem, quod modo intelligatur illud vulgare axioma, *Actiones sunt suppositorum, non naturarum*, dicemus in 3. partem quæst. 2. artic. 11. Cum igitur notionem non sint principia formalia operationum, siue essentialium, siue etiam notionalem, nec, ut supposita significantur, fit, ut non possint voces significantes actiones de illis prædicari, quare cum recte dicamus, *Potentialitas generat*

*Caietan.
Canar.*

10.

generat, & spirat, dicere tamen non possumus, *Paternitas generat*, aut, *spirat*, Nam ut dicemus infra disput. 164. cap. 3. potentia generatiua, aut spiratiua plus quam relationem significat.

generat, & spirat, dicere tamen non possumus, *Paternitas generat*, aut, *spirat*, Nam ut dicemus infra disput. 164. cap. 3. potentia generatiua, aut spiratiua plus quam relationem significat.

Sed circa utramque regulam obseruandum est, differentiam esse inter propositiones, in quibus prædicata significant actiones, & in quibus significant solum aliam formam: quod priores semper sunt intelligendæ in sensu formali, & in identico non possunt vlturpari, ut diximus etiam disput. 119. cap. 2. ideoque nunquam dicere licet, intellectus amat, & alia id genus. Posteriores vero accipi possunt, & sæpenumero accipiuntur in sensu, quem appellant identicum. Quomobrem concedimus eas, siue abstractum de abstracto, siue abstractum de concreto, vel contra prædicantur. Id autem significauit S. Thomas in hoc articulo ad secundum, cum ait, ea, quæ habent ordinem ad aliquem actum essentiali, vel personalem, non possunt prædicari de notionibus, quia hoc repugnat modo significanti ipsarum, ac si diceret, in sensu formali, in quo hæc propositiones semper accipiuntur, non posse nomina actionum de notionibus prædicari. Subdit S. Thomas: *essentialia vero, quæ non habent ordinem ad aliquem actum, possunt prædicari.* Possimus enim dicere, quod paternitas est æterna. Addit deinde, propter identitatem rei posse etiam dici, *Paternitas est Deus, & Deitas est Pater*, quia hæc propositiones accipi possunt in sensu identico, & non formali. Quid vero dicendum sit, si accipiatur in sensu formali, colligitur ex dictis in illa disput. 119. cap. 2. Addit Canariensis, hanc propositionem esse falsam, *Deitas est Sapientia*, quia prædicatum denotat actionem, quod si ita esset, vera esset eius doctrina. Sed, quia potest significare attributum sapientie, idem in sensu identico poterit de illa prædicari: concretum enim attributorum, sicut etiam essentialium, de abstractis notionibus formaliter non prædicantur, aliter tamen ratio est de illa, *Paternitas est æterna*, cum enim æternitatis sit attributum consequens esse rei, & paternitas sit, & ita durationem habeat, recte dicitur in sensu etiam formali æterna. Ceterum de abstractis, & concretis iterum disput. 119. dicendum est.

ARTICVLVS III.

Utrum tantum sint quinque notiones in diuinis.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod non sint quinque notiones. Proprie enim notiones personarum sunt relationes quibus distinguuntur. Sed relationes in diuinis non sunt nisi quatuor, ut supra dictum est. Ergo, & notiones sunt tantum quatuor.

2. Præterea. Propter hoc, quod in diuinis est una essentia dicitur Deus unus, propter hoc autem, quod sunt tres personæ, dicitur Deus trinus. Si ergo in diuinis sunt quinque notiones, dicitur quinque. Quod est inconueniens.

3. Præterea. Si tribus personis existentibus in diuinis sunt quinque notiones, oportet

oportet, quod in aliqua personarum sint aliqua notiones duar vel plures, sicut in persona Patris ponitur innascibilitas, & paternitas, & communis spiratio. Aut igitur istae tres notiones differunt re, aut non: Si differunt re: sequitur, quod persona patris sit composita ex pluribus rebus. Si autem differunt ratione tantum, sequitur, quod vna earum possit de alia praedicari, vt dicamus, quod sicut bonitas diuina est eius sapientia propter indifferentiam rei: ita communis spiratio sit paternitas. Quod non conceditur. Igitur non sunt quinque notiones.

Sed contra. Videtur, quod sint plures. Quia sicut pater à nullo est, & secundum hoc accipitur notio, quae dicitur innascibilitas: ita à Spiritu sancto non est alia persona. Et secundum hoc oportet accipere sex notiones. Præterea. Sicut Patri, & Filio commune est, quod ab eis procedat Spiritus sanctus: ita commune est Filio, & Spiritui sancto, quod procedant à Patre. Ergo sicut vna notio ponitur communis Patri, & Filio: ita debet poni vna notio communis Filio, & Spiritui sancto.

Respondeo dicendum, quod notio dicitur id, quod est propria ratio cognoscendi diuinam personam. Diuinæ autem personæ multiplicantur secundum originem. Ad originem autem pertinet à quo alius, & qui ab alio: & secundum hos duos modos potest innotescere persona. Igitur persona Patris non potest innotescere per hoc, quod sit ab alio, sed per hoc quod à nullo est. Et si ex hac parte eius notio est innascibilitas. Sed in quantum aliquis est ab eo, innotescit dupliciter. Quia in quantum filius est, ab eo innotescit notione paternitatis: in quantum autem Spiritus sanctus est, ab eo innotescit notione communis spirationis. Filius autem potest innotescere per hoc, quod est ab alio nascendo, & sic innotescit per filiationem. Et per hoc, quod est alius ab eo, scilicet, Spiritus sanctus, & per hoc innotescit eodem modo sicut, & pater, scilicet communi spiratione. Spiritus sanctus autem innotescere potest per hoc, quod est ab alio, vel ab alijs, & sic innotescit processione. Non autem per hoc, quod alius sit ab eo: quia nulla diuina persona procedit ab eo. Sunt igitur quinque notiones. In diuinis, scilicet, innascibilitas, paternitas, filiatio, communis spiratio, & processio. Harum autem tantum quatuor sunt relationes. Nam innascibilitas non est relatio, nisi per reductionem, vt infra dicitur. Quatuor autem

Vazquez in 1. partem To. II.

tantum proprietates sunt. Nam communis spiratio non est proprietas: quia conuenit duabus personis. Tres autem sunt notiones personales, id est, constituentes personas, scilicet paternitas, filiatio, & processio. Nam communis spiratio, & innascibilitas dicuntur notiones personarum, non autem personales, vt infra magis patebit.

Ad primum ergo dicendum, quod præter quatuor relationes oportet ponere aliam notionem, vt dictum est.

Ad secundum dicendum, quod essentia in diuinis significatur, vt res quædam, & similiter personæ significantur, vt res quædam, sed notiones significantur, vt rationes notificantes personas. Et ideo licet dicatur Deus vnus propter vnitatem essentiae, & trinus propter Trinitatem personarum: non tamen dicitur quinus propter quinque notiones.

Ad tertium dicendum, quod cum sola oppositio relatiua faciat pluralitatem realem in diuinis, plures proprietates vnius personæ cum non opponantur ad inuicem relatiue, non differunt realiter. Nec tamen de se inuicem prædicantur: quia significantur, vt diuersæ rationes personarum. Sicut etiam non dicimus, quod attributum potentiae sit attributum scientiae: licet dicamus, quod scientia sit potentia.

Ad quartum dicendum, quod cum persona importet dignitatem, vt supra dictum est, non potest accipi notio aliqua Spiritus sancti ex hoc, quod nulla persona ab ipso. Hoc enim non pertinet ad dignitatem ipsius, sicut pertinet ad authoritatem patris, quod sit à nullo.

Ad quintum dicendum, quod Filius, & Spiritus sanctus non conueniunt in vno speciali modo existendi à Patre: sicut Pater, & Filius conueniunt in vno speciali modo producendi Spiritum sanctum. Id autem, quod est principium innotescendi, oportet esse aliquid speciale. Et ideo non est simile.

Conclusio est. Quinque tantum notiones sunt in diuinis personis, innascibilitas, paternitas, spiratio, filiatio, & processio, earum numerum colligit S. Thom. ex numero emanationum, quibus duæ personæ procedunt.

DISPUTATIO CXXXVII.

An præter quinque notiones alia sexta possit constitui.

Sextam notionem in Filio scilicet inspirabilitatem adstruit

Scotus, cap. 1.

Ratio Caietani, ob quam quinque notiones tantum debeant assignari, cap. 2.